

Oksana BORYS¹

Uniwersytet Warszawski
ORCID 0000-0001-9469-9825

Aleksandra SAMADOWA²

Uniwersytet Warszawski
ORCID 0000-0003-0109-3125

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej z okazji Jubileuszu 65-lecia Katedry Ukrainistyki UW „Dziedzictwo chrześcijańskie Polaków i Ukraińców – słowo, sztuka”

W dniach 28-29 maja 2018 roku w Warszawie odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa z okazji Jubileuszu 65-lecia Katedry Ukrainistyki UW „Dziedzictwo chrześcijańskie Polaków i Ukraińców – słowo, sztuka”, pod patronatem JE Ambasadora Ukrainy w Polsce Andrija Deszczyci, JM Rektora UW Marcina Pałysa oraz Dziekana Wydziału Lingwistyki Stosowanej Sambora Gruczy. W salach reprezentacyjnych Pałacu Kazimierzowskiego UW spotkali się uczeni z Polski, Ukrainy oraz Czech. Obrady zostały zaplanowane w 11 panelach dyskusyjnych³. Poprzedziła je ekumeniczna Msza św. w Cerkwi greckokatolickiej pw. Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy i św. Jozafata biskupa i męczennika, odprawiona w intencji Katedry Ukrainistyki UW oraz uczestników jubileuszowego spotkania.

Konferencję otworzyła dr hab. Irena Mytnik, Kierownik Katedry Ukrainistyki. Następnie głos zabrali goście honorowi. Jako pierwsza wystąpiła dr hab. Svitlana Romaniuk, Prodziekan ds. Studenckich Wydziału Lingwistyki Stosowanej, która

---

¹ Oksana Borys – językoznawca, wykładowca w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, o.borys@uw.edu.pl.

² Aleksandra Samadowa – językoznawca, wykładowca w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, aj.lewicka@uw.edu.pl.

³ Część wygłoszonych referatów została opublikowana w „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019.

w imieniu prof. Sambora Gruczy, Dziekana WLS, skierowała słowa uznania do pracowników KU za ich wkład w rozwój studiów ukrainistycznych. Następnie głos zabrał JE Ambasador Ukrainy w Polsce Andrij Deszczycia, który pogratulował Kierownikowi KU i wszystkim pracownikom wytrwałości w szerzeniu wiedzy o Ukrainie w Polsce, podkreślił również rolę takich działań w obliczu wyzwań politycznych i historycznych w XXI wieku, prowadzących do podnoszenia świadomości społecznej na temat Ukrainy.

Po wystąpieniach gości honorowych rozpoczęła się sesja plenarna moderowana przez dr Paulinę Olechowską, Zastępcę Kierownika KU UW. Jako pierwsza głos zabrała dr hab. Irena Mytnik, która w wystąpieniu *65-lecie Warszawskiej Ukrainistyki* przedstawiła historię powstania i rozwoju Katedry Ukrainistyki UW. Omówiła wkład ośrodka warszawskiego w rozwój badań ukrainistycznych w Polsce i kształcenie kolejnych pokoleń specjalistów z zakresu języka, kultury i literatury ukraińskiej⁴. Wiele uwagi poświęciła osobom, które przez lata tworzyły warszawską ukrainistykę. Jako drugi wystąpił prof. Stefan Kozak. W referacie *Misyjne dzieło Cyryla i Metodego na Rusi-Ukrainie*⁵ przybliżył słuchaczom rolę spuścizny chrystianizacyjnej Cyryla i Metodego w dziejach Rusi. Ostatnim prelegentem tej sesji był ks. prof. Michał Janocha, biskup pomocniczy Archidiecezji Warszawskiej, który w referacie

⁴ Por. I. Mytnik, *Jubileusz 65-lecia Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 6, Warszawa 2018, s. 17-28; Idem, *Nasza Ukrainistyka [w:] 65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018, s. 11-41; *65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018. Por. również inne prace poświęcone działalności naukowo-organizacyjnej i dydaktycznej Katedry Ukrainistyki UW oraz metodyce nauczanych dyscyplin: I. Mytnik, *Działalność naukowa i dydaktyczno-organizacyjna Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, „Etnos i kultura”, nr 10-11, Івано-Франківськ 2014, s. 142-149; Idem, *Warszawska ukrainistyka – wczoraj i dziś*, „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 3, 2015, s. 15-20,

a także I. Kononenko, I. Mytnik, *Izučenie ukraińskogo, russkogo i anglijskogo ōzykov na kafedre ukrainistiki Varšavskogouniversiteta [v:] Fiologičeskoe obrazovanie v sovremennyh issledovaniiāh: lingvističeskij i metodičeskijaspekty*, M. Ruseckaā (red.), Moskva 2017, s. 350-354; I. Kononenko, I. Mitnik, S. Romanūk, *Rozvitok movnih kompetencij studentiv na kafedri Ukraїnistiki Varšavs'kogo unīversitetu [v:] Mova v suspil'stvi: semantika, sintaktika, pragmatika. Language in Society: Semantics, Syntax, Pragmatics*, za red. G. Macūk, Ī. Mitnik, Warszawa–Lwów–Monachium 2019, s. 43-56; G. Macūk, Ī. Mitnik, *Dinamika komunikativnoї kompetentnosti fahivcā-ukraїnista v kontekstī vimog sučasnogo sociokul'turnogo i političnogo seredoviš Ukraїni ta Pol'si [v:] IX. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik “Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht”*, O. Novikova, U. Schweier (ed.), München 2019, s. 101-110; I. Mitnik, *Sertifikacijnij ispit z ukraїns'koї movi na rivni C1 u Varšavs'komu unīversiteti [v:] The 5th International conference “Science and society – Methods and problems of practical application”* (August 15, 2018), L. Koenig (ed), Vancouver 2018, s. 28-35; Idem, *Vikladannā ukraїns'koї movi prava na kafedri ukraїnistiki Varšavs'kogo unīversitetu*, “Teoriā i praktika vikladannā ukraїns'koї movi āk inozemnoi”, vip. 13, 2018, s. 60-68; Idem, *Z problematyki nauczania ukraїnskogo języka prava w środowisku polskojęzycznym*” (w druku).

⁵ S. Kozak, *Dzieło misyjne Cyryla i Metodego na Rusi-Ukrainie [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”*, t. 7, 2019, s. 77-84.

Metropolita Andrzej Szeptycki i jego związki ze sztuką ukraińską i polską przedstawił kulturotwórczą rolę działalności metropolity Andrzeja Szeptyckiego, związaną m. in. z ochroną zabytków i dzieł sztuki. Po zakończeniu obrad sesji plenarnej uczestnicy udali się na posiedzenia panelowe.

Pierwszy panel *Sacrum w literaturze I* odbywał się w Sali Senatu Pałacu Kazimierzowskiego i był poświęcony problematyce *sacrum* w literaturze twórców dawniejszych i współczesnych. Moderatorami byli prof. Walentyna Sobol (UW) i prof. Stepan Chorob (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). Jako pierwszy głos zabrał prof. Roman Hołod (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). W wystąpieniu *Франко і Церква (Чи всі дороги ведуть до Храму?)* przedstawił stosunek ukraińskiego wieszca Iwana Franki do Cerkwi. Następnie prof. Stepan Chorob (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka)⁶ w referacie *Кореляція категорії sacrum у драматургії Григора Лужницького* przybliżył pojęcie *sacrum* w zewnętrznej i wewnętrznej strukturze twórczości dramaturga, Hryhora Łużnickiego, omówił tradycję tworzenia literatury religijnej w kontekście duchowo-kulturowym. Kolejnym prelegentem była prof. Ludmiła Siryk (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej), która wystąpiła z referatem *Християнська традиція в українській поезії класицистичного типу*. Prof. Walentyna Sobol (UW) w odczycie *Олександр Кошиць (1875-1944) – вихованець Київської Духовної Академії* przybliżyła twórczość Ołeksandra Koszycia, wybitnego ukraińskiego kompozytora i dyrygenta, jego losy emigracyjne i dorobek z zakresu aranżacji tradycyjnych ukraińskich pieśni ludowych i kompozycji sakralnych. Następnie wystąpiła dr hab. Lidia Stefanowska z tematem *Концепція ПРАСЛОВА в поезії Б. І. Антонюча*, omawiając stosunek poety do idei prასłowa. Dr Anna Choma-Suwała (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej) w referacie *Sacrum w Czechowiczowskich tłumaczeniach poezji Pawła Tyczyny* przedstawiła sposób, w jaki Józef Czechowicz przełożył ponad dwadzieścia utworów ukraińskiego poety, skupiając się na zachowaniu charakterystycznego *klarnetyzmu*. Zwróciła uwagę na przyczynę translatorskich wyborów lubelskiego poety oraz dobór strategii tłumaczeniowych. Dr Natalia Piddubna (Charkowski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. H. Skoworody), w odczycie *Біблійність як чинник інтертекстуральності в еґо-текстах Тараса Шевченка*, omówiła ścisły związek między religijnym i językowym obrazem świata odzwierciedlonym w twórczości T. Szewczenki. Jako ostatnia wystąpiła dr Paulina Olechowska (UW) z referatem *Sacrum w prozie Oksany Zabużko*. Obrady panelu zakończyła dyskusja.

Równolegle, w Sali im. J. Brudzińskiego Pałacu Kazimierzowskiego, odbywały się obrady w panelu *Sacrum w języku*. Jego moderatorami byli dr hab. Switłana Romaniuk (UW) i prof. Marian Skab (Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fed'kowycza). Jako pierwszy głos zabrał prof. Witalij Kononenko

⁶ C. Horob, *Korelaciâ kategorii sacrum u dramaturgii Grigora Lużnic'kogo* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 49-60.

(Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). W referacie *Християнські цінності в мовно-естетичній реценції Василя Стефаника* przedstawił on językowo-estetyczne zasady rozumienia wartości chrześcijańskich przez bohaterów nowel Wasyla Stefanyka. Prof. Nina Danyliuk (Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet im. Łesi Ukrainki) wygłosiła odczyt *Християнські слова-символи у текстах українських народних пісень*, w którym omówiła wybrane leksemy – symbole, występujące w twórczości ludowej, głównie w kontekstach obrzędowych. Prof. Lidia Hnatiuk (Kijowski Narodowy Uniwersytet im. T. Szewczenki) w referacie *Християнська духовність в осмисленні Григорія Сковороди: лінгвістичний вимір* przeprowadziła analizę koncepcji „dwóch natur” i jej wpływ na „trzy światy” w filozofii H. Skoworody w kontekście języka jako narzędzia poznania „widzialnego” i „niewidzialnego”, zaprezentowała gry słowne i zestawienia zaproponowane przez filozofa, które miały ułatwić zrozumienie istoty m.in. Pisma Świętego. Jako kolejny zabrał głos prof. Wasyl Greszczuk (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). W referacie *Словотвірне гніздо з вершиною Христос у мовній картині світу українців*, na przykładzie gniazda słowotwórczego zbudowanego wokół centrum *Chrystus*, przeanalizował on rolę słowotwórstwa w formowaniu językowego obrazu świata Ukraińców. Dr hab. Robert K. Zawadzki (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) wystąpił z odczytem *Kraj, wiara i język Rusinów w wykładzie Jana ze Stobnicy (1470-1519)*, który dotyczył fragmentu naukowej dysertacji kosmograficznej *Introductio in Ptolemaei cosmographiam cum longitudinibus et latitudinibus regionum et civitatum celebriorum* Jana ze Stobnicy, zawierającej obszerny passus opisujący ówczesną Ruś. Z kolei prof. Ewa Wolnicz-Pawłowska (UW) w referacie *Spuścizna chrześcijańska w imionach Polaków i Ukraińców. Przegląd problemów interpretacyjnych w antroponomastyce* poruszyła problemy dotyczące nazewnictwa osobowego Polaków i Ukraińców, tj. imion, nazwisk, przydomków i przezwisk proveniencji chrześcijańskiej. Ostatnim zaplanowanym w tej sesji wystąpieniem był referat prof. Zoriany Kupczyńskiej (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. I. Franki): *Християнські імена як твірні основи архаїчної ойконімії України*, poświęcony imionom chrześcijańskim motywującym archaiczne ojkonimy ukraińskie.

Jednocześnie odbywały się prace w panelu *Religia i kultura*. Jego moderatorami były prof. Hałyna Maciuk (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki) oraz dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk (UW). Jako pierwszy głos zabrał hieronmich Dmytrij Frankiw z odczytem *Еклезіологічна ідентичність і культурне різноманіття Помісних Православних церков: від етнофілетизму до христоецентризму*. Omówił w nim zagadnienie eklezjologicznej tożsamości oraz kulturowej różnorodności w cerkwiach lokalnych. Przedstawił postawy wahające się od skrajnego etnofiletizmu do chrystocentryzmu. Następnie wystąpiła dr hab. Irena Mytnik (UW). W referacie *Tradycja modlitwy Jezusowej w duchowości wschodniej i zachodniej*⁷

⁷ I. Mytnik, *Modlitwa Jezusowa jako dziedzictwo duchowe Polaków i Ukraińców* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 97-108.

przedstawiła źródła powstania tej wyjątkowej modlitwy i historię jej rozwoju, ukazując ją jako wspólne dziedzictwo duchowe chrześcijan Wschodu i Zachodu, w tym Polaków i Ukraińców. Prof. Hałyna Maciuk (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki) w odczycie *Церква в українській державі: про що мовчали архіви?* omówiła dokumenty archiwalne, dotyczące funkcjonowania Cerkwi ukraińskiej⁸. Następnie dr Irena Wodzianowska (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) w referacie *Wystrój wewnątrz cerkwi greckokatolickich w XVIII wieku na Braclawszczyźnie* przybliżyła zarówno wschodnie, jak i zachodnie wzorce architektoniczne cerkwi greckokatolickich regionu braclawskiego oraz sposoby ich przebudowywania i wyposażania. Jako ostatnia w panelu głos zabrała dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk (UW). W wystąpieniu *Tendencje rozwoju współczesnej ikony ukraińskiej* przedstawiła dorobek współczesnych ikonopisarzy z Ukrainy⁹.

Po przerwie obiadowej panel *Sacrum w literaturze II* moderowały prof. Ludmiła Siryk (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej) oraz dr hab. Lidia Stefanowska (UW). Jako pierwszy wystąpił dr Albert Nowacki (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II). W referacie *Przestrzenie sacrum w „wołyńskiej” twórczości Wołodymyry Lysa*¹⁰ przedstawił stosunek pisarza do sacrum i środki wykorzystywane do ukazania przeżyć duchowych bohaterów. Hałyna Żukowska (Kijowski Uniwersytet Narodowy im. T. Szewczenki), w referacie *Сфера sacrum в художньому дискурсі Марії Матіос*¹¹, zaprezentowała wyniki analizy cech interpretacji artystycznej uniwersalnych i jednocześnie sakralnych obrazów – symboli: ziemi, wody, ognia, słońca i in. w twórczości Marii Matios. Wykazała, że w prozie Matios nabierają one wyraźnego aksjologicznego i estetycznego zabarwienia, że funkcjonalne obciążenie sfery sacrum jest modelowane w stylu etniczno-narodowego kolorytu, w którym przeplatają się ze sobą chrześcijaństwo i pogaństwo, uniwersalizm i tradycjonalizm. Z kolei dr Łarysa Jołkina (Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Drahomanowa) w odczycie *Язичницький світ очима християнина: фокалізація*

⁸ G. Maciuk, *Pravoslavizaciâ âk suspil'nij fenomen takategoriâ istoričnoï sociolingvistiky* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 23-33.

⁹ K. Jakubowska-Krawczyk, *Od ikony ludowej do abstrakcji* [w:] *Nowa ikona*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, M. Sory, Warszawa 2018, s. 41-44, a także K. Jakubowska-Krawczyk, *Wymiar społeczno-polityczny współczesnej ukraińskiej sztuki sakralnej* [w:] *Ukrainistyka: mynulosť, pryztomnosť, budocunosť III. Literatura a kultura*, Brno 2015, s. 567-574; K. Jakubowska-Krawczyk, *Das Leiden in der modernen ukrainischen Sakralkunst. Gesellschaftlicher Kontext* [w:] *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht*, O. Novikova, P. Hilkes, U. Schweier (ed.), Monachium 2016; K. Jakubowska-Krawczyk, *Das Werk von Serhij Radkevych – Dialog eines modernen Kunstlers mit der Tradition* [w:] *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht*, O. Novikova, P. Hilkes, U. Schweier (ed.), München – Berlin 2015, s. 578-584.

¹⁰ A. Nowacki, *Przestrzenie sacrum w „Trylogii wołyńskiej” Wołodymyry Lysa* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 109-120.

¹¹ G. Żukovs'ka, *Sfera sacrum u hudožn'omu diskursi Marii Matios* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 185-200.

часопростору в повісті Р. Володимира „Андрій Первозванний” przedstawiła analizę chronotopu powieści, jej struktury, która pozwoliła na odtworzenie szerególnego związku między autorem, narratorem i bohaterem tekstu. Następnie doc. dr Tetiana Szadrina (Zaporoski Państwowy Uniwersytet Medyczny). W referacie *Національна ідентичність як сфера сакрального у творчості канадських авторів українського походження*¹² omówiła systemy wartości, które określają święty wymiar społeczno-kulturowego doświadczenia ludzi. Na przykładzie pism autorów kanadyjskich pochodzenia ukraińskiego przeanalizowała przestrzeń osobowej istoty jednostki, determinowaną przez wyższe wartości duchowe stworzone przez jej własny naród.

Równolegle odbywały się obrady panelu *Язык религий в перспективе историчной*, któremu przewodniczyli dr hab. Iryna Kononenko (UW) oraz prof. Wasyl Greszczuk (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). Jako pierwsza wystąpiła doc. dr Lubow Ostasz (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. I. Franki) z referatem *Давні християнські імена в українських прізвищах*, w którym przedstawiła m. in. proces asymilacji dawnych imion chrześcijańskich na ukraińskim gruncie językowym. Następnie została zaprezentowana praca dr Iryny Dudko i dr Łarysy Marczyło (Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Drahomanowa): *До питання про вживання дієслівних форм у Пересопницькому Євангелії 1556-1561 рр.* Przedstawiono w niej wyniki analizy form czasownikowych występujących w języku Ewangeliarza Peresopnickiego, w kontekście zmian historycznych, zachodzących w języku ukraińskim. Dr Oksana Nika (Kijowski Uniwersytet Narodowy im. T. Szewczenki) w odczuciu *Українське проповідництво XVII ст. і Петро Скарга: лінгвотекстологічний аспект* zwróciła szczególną uwagę na rękopis *Книга третя каза(н)я розныє*. Przedstawiła swoje spostrzeżenia dotyczące jego datowania, struktury i treści kazań oraz zestawienie z tekstami Piotra Skargi, a także podobieństwa i różnice wynikające z przekładu. Następnie dr Hałyna Najenko wygłosiła referat *Теологічні тексти у формуванні українського наукового дискурсу II половини XVII століття (на прикладі „Науки о тайнъ с(т): покааніа” 1671р.)*. Omówiła w nim kognitywno-dyskursywne wymiary struktury traktatu, m. in. elementy wykazujące podobieństwo do dyskursu akademickiego (m.in. złożona segmentacja, opracowanie niejednorodnych markerów intertekstualności i in.). Wzajemne wpływy w zakresie układania kazań w przestrzeni polsko-ukraińskiej przedstawiła dr Oksana Suchowij (Kijowski Narodowy Uniwersytet im. T. Szewczenki) w wystąpieniu *Польсько-українська інтерференція в урочисто-святочних казаннях Варлаама Ясинського*. Na przykładzie rękopisu zbioru kazań Warłaama Jasińskiego wyjaśniła wpływ polszczyzny na język staroukraiński w zakresie zapożyczeń, form czasownikowych, konstrukcji syntaktycznych i in., szczególnie w sferze cerkiewno-religijnej. W referacie *Мовний вияв сакрального у творах Григора Тютюнника* dr Hanna

¹² T. Šadrina, *Nacional'na iđentičnist' ãk sferasakral'nogo u tvorah kanads'kih avtoriv ukraïns'kogo pohodžennã* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 149-160.

Zwiahina (Zaporoski Państwowy Uniwersytet Medyczny) przedstawiła sposób, w jaki Hryhir Tiutiunyk oddawał w swoich utworach sakralność.

Obradom panelu szóstego *Język religijny i socjym* przewodniczyła prof. Hałyna Maciuk (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki). Pierwsze wystąpienie *Біблійний інтертекст в сучасному українському мовопросторі* wygłosiła prof. Ała Archanhelska we współautorstwie z dr Radaną Merzową (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu). Prelegentka przedstawiła Biblię jako system poglądów na świat, które współcześnie poddawane są interpretacji, motywy i mikroteksty biblijne jako „teksty w tekście”, ich wymiar intertekstualny i sposoby transformacji tychże w tekstach autorskich. Następnie dr Olga Petryszyna (Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. W. Hnatiuka) w referacie *Антитеза як лексико-стилістичне вираження діалектики буття в релігійному дискурсі* przeanalizowała cechy charakterystyczne antytezy jako figury retorycznej na podstawie kazań cerkiewnych, tekstów ojców kościoła i modlitw. W przeprowadzonej analizie wykazała, że antyteza w dyskursie religijnym poszerza granice rozumienia świata i odkrywa przed wierzącymi nowe możliwości poznania danej koncepcji w całości, bądź jej fragmentów. Z kolei w wystąpieniu *Конфесійна приналежність та мова – складові культурно-національної ідентичності мешканців Івано-Франківська (д. Станиславова)* dr Olena Pelechata (Narodowy Uniwersytet Przykarpacki im. W. Stefanyka) przeprowadziła analizę pojęcia samoidentyfikacji mieszkańców regionów pogranicza na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w 2017 roku z udziałem użytkowników języka polskiego starszego pokolenia z Iwano Frankiwska. Podkreśliła, że jednym z najważniejszych wskaźników adaptacji mieszkańców pogranicza są język i religia. Wskazała też czynniki wpływające na zanik diaspory polskiej w tym regionie. Ostatnią prelegentką panelu była dr Iryna Braha (Sumski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. A. Makarenki), która wystąpiła z referatem *Як молодші школярі-білінгви листи Святому Миколаю писали (соціолінгвістичний аналіз)*. Przedstawiła w nim wyniki badań socjolingwistycznych przeprowadzonych wśród najmłodszych bilingwalnych uczniów szkoły podstawowej w Sumach. Określiła podstawowe typy błędów popełnianych przez uczniów, scharakteryzowała zjawiska interferencji, przełączania i mieszania kodów przez dzieci.

Moderatorami panelu pt. *Bogactwo języka religijnego* były prof. Marija Skab (Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fed'kowycza) oraz dr hab. Irena Mytnik (UW). Referat *Біблійна фразеологія української мови і українські переклади Святого Письма* wygłosił prof. Marian Skab (Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fed'kowycza). Omówił w nim biblizmy ukraińskie oraz różnice w ukraińskich przekładach Pisma Świętego. Dr Marija Fenko (Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki) w referacie *Дискурсивно-когнітивна синергетика сакральної фразеології* przedstawiła zagadnienie synergii w słowie i we frazeologii, przedstawiła związek między magią słowa a jej odzwierciedleniem w światopoglądzie narodowym, duchowości i innych elementach kultury etnicznej.

Zwróciła uwagę na nowoczesne kierunki w badaniach frazeologii. Z odczytem *Етимологічне поле сакральної фразеології у західнополіському мовному континенті* wystąpiła dr Zoriana Maciuk (Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki), omawiając sakralne mikrokonteksty (frazeologię sakralną) Polesia Zachodniego, w których odbijają się m. in. wierzenia i system tabu miejscowych mieszkańców. Jako ostatnia wystąpiła dr Uliana Chołod (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu) z referatem *Особливості вживання біблійних паремій у текстах української постмодерної літератури*. Omówiła w nim biblijne słowa skrzydlate jako system poglądów na świat i naturę ludzką, na podstawie wybranych tekstów postmodernistycznej literatury ukraińskiej.

Po zakończonych obradach panelowych wieczór uświetnił występ chóru ukraińskiego *Żurawie*.

Drugi dzień konferencyjny rozpoczął się od *Panelu młodych naukowców*, którego moderatorami były mgr Aleksandra Samadowa (UW) i mgr Marta Saniewska (UW). Jako pierwsza wystąpiła Magdalena Kotowska (UW) z referatem *Wiara na pograniczu, czyli Ukraina pomiędzy rosyjskim prawosławiem i polskim katolicyzmem*, omawiając sytuację religijną na Ukrainie na podstawie przeprowadzonych badań statystycznych. Następnie mgr Magdalena Jeż (UW) w referacie *Християнські терміни в українській та польській мовах – загальна лінгвістична характеристика* przedstawiła analizę terminów chrześcijańskich w języku polskim i ukraińskim. Mgr Aleksandra Samadowa (UW) zaprezentowała wyniki swoich badań w wystąpieniu *Biblijne frazeologizmy z komponentem nazywającym jedzenie w języku polskim i ukraińskim*. Kateryna Hutsuliak (UW) w odczycie „*Недругоряна мова*” та „*Маячки, що змінюють міста*”: *лінгвістичний аналіз статей „Українського тижня”* zaprezentowała lingwistyczną analizę tekstów tygodnika *Ukraiński Tydzień*, z uwzględnieniem leksyki nacechowanej emocjonalnie. Mgr Marta Koziątek (UW) w prezentacji *Miłość jako sacrum* przeprowadziła analizę relacji międzyludzkich w książce-reportażu *Wojna nie ma w sobie nic z kobiety* Swietłany Aleksijewicz oraz w zbiorze nowel *Pożegnanie z Marią* Tadeusza Borowskiego. Mgr Zuzanna Wośko (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) wystąpiła z referatem *Aluzje biblijne i motywy chrześcijańskie w książce „Священна книга гоповідань” Pawła Korobczuka*, ukazując odwołania religijne, zawarte w zbiorze opowiadań groteskowych, m.in. w płaszczyźnie językowej i kulturowej. Następnie mgr Marta Saniewska (UW) w wystąpieniu *Тлумачення текстів о тематиче сакралнеј – проблеми і wyzwання* omówiła najczęściej napotymane trudności w procesie tłumaczenia polskich i ukraińskich dokumentów o temacie sakralnej. Khrystyna Depko (Uniwersytet Warszawski) przedstawiła referat *Semantyka frazeologizmów z komponentem siedmiu grzechów głównych w języku ukraińskim*. Referat *Filip Orlik i jego twórczość* autorstwa mgr Dawida Bzorka został odczytany przez prof. Walentynę Sobol. Jako ostatni wystąpił Andrij Masłows’kyj z odczytem *Система образів в українських колядках (астральні образи та символи, образи християнських святих, образ родини)*, w którym omówił obrazy językowe w kolędach ukraińskich.

Równolegle odbywały się posiedzenia panelowe, podczas których przedstawiano również prace uczestników zaocznych. W panelu *Sacrum w literaturze I*, moderowanym przez dr Katarzynę Jakubowską-Krawczyk (UW), jako pierwszy został odczytany referat dr Oksany Pojdy (Winnicki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Kociubińskiego) *Концепт культурної ідентичності як невід'ємна складова української ментальності у малій прозі Олекси Стороженка*. Przedstawiono w nim różne definicje pojęcia *koncept*, w tym *koncept kulturowy*, a następnie – w oparciu o prozę Ołeksy Storożenki – cechy kulturowej identyfikacji Ukraińców. Następnie zaprezentowano studium dr Inny Jurowej (Narodowa Akademia Muzyczna im. Piotra Czajkowskiego w Kijowie) *Специфіка реалізації християнської традиції у творчості Ю. Клена та І. Костецького*, w którym opisane zostały różnice w literackiej realizacji tematu chrześcijaństwa przez J. Klęna i I. Kosteckiego. Jako ostatni odczytano referat prof. Natalii Słuchaj (Kijowski Narodowy Uniwersytet im. T. Szewczenki) *Дерево вічного життя в координатах християнського світу*, w którym zapoznano uczestników z wynikami analizy ponad 50 akafistów pod kątem izomorf obrazu *drzewa życia*.

Panelowi drugiemu *Sacrum w literaturze II* przewodniczyła dr Paulina Olechowska (UW). Jako pierwszy odczytano referat dr Natalii Maluhy (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Krzywym Rogu) *Християнська мораль і колективний етичний досвід у сучасному українському художньому дискурсі*. Kolejny to *Християнська толерантність і проблема формування поліетнічного та полікультурного європростору* dr Jarosława Melnyka (Przykarpacki Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka). Przedstawiono w nim przyczyny zmian w demografii europejskiej XXI wieku, wskazano wpływ, jaki zmiany te miały na mapę językowo-kulturową Europy, dokonano próby wyznaczenia racjonalnych granic tolerancji chrześcijańskiej w ramach ochrony europejskiego etniczno-kulturowego balansu, na podstawie tekstów Starego Testamentu i prognoz dotyczących migracji. Następnie został zaprezentowany referat dr Weroniki Horodeckiej (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Krzywym Rogu) *Християнські сакральні символи у просторово-часовому континуумі поетичного мовлення українського письменника Юрія Андруховича*. Autorka podjęła w nim próbę odtworzenia indywidualnego obrazu świata, wyjaśnienia symbolicznych treści kulturologicznego kontekstu zawartego w utworach poetyckich Jurija Andruchowycza oraz wyjaśniła rolę, jaką kultura chrześcijańska odgrywa w zrozumieniu filozoficznej koncepcji twórczości autora.

Moderatorem panelu *Sacrum w języku I* była dr Ołena Nowikowa. Jako pierwsza wystąpiła dr hab. Iryna Kononenko (UW) z odczytem *Базова християнська лексика в українській і польській мовах*, w którym przedstawiła analizę kontrastowną podstawowej leksyki związanej z chrześcijaństwem w języku polskim i ukraińskim. Następnie zaprezentowano referat dr A. Kowtun (Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fed'kowycza) *Українська релігійна лексика в газетних номінаціях-словосполучках*, poświęcony leksyce religijnej w gazetach, oraz *Релігійна лексика*

в публічному дискурсі: вмотивованість використання і функції, autorstwa dr hab. Svitlany Romaniuk.

Panel czwarty pt. *Sacrum w języku II* moderowała doc. dr Lubow Ostasz (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. I. Franki). Jako pierwszy został odczytany referat dr Wiry Kotowycz (Drohobycki Uniwersytet Pedagogiczny im. I. Franki) *Християнські мотиви в ойконімах України: лінгвокультурологічний аспект*¹³, w którym przedstawiono nazwy współczesnych miejscowości ukraińskich motywowane przez leksykę cerkiewno-chrześcijańską, m.in. dotyczącą budowli sakralnych. Referatem zamykającym obrady była *Міжкультурна специфіка перекладу рецесивних і домінантних фразеологізмів біблійного походження* dr Ołeny Nowikowej (Ludwig-Maximilians-Universität w Monachium).

Po pracach w panelach dyskusyjnych zgromadzono się w Sali Senatu Pałacu Kazimierzowskiego. Obradom sesji kończącej przewodniczyła dr hab. Iryna Kononenko. Z referatem *Wygnani, ale z poczuciem własnej tożsamości. Przykład parafii greckokatolickiej w Wałczu*¹⁴ wystąpił ks. dr Arkadiusz Trochanowski. Omówił w nim powstanie, historię i stan obecny parafii greckokatolickiej w Wałczu. Następnie nastąpiło podsumowanie pracy w panelach. Obrady konferencji zamknęła dr hab. Irena Mytnik, Kierownik Katedry Ukrainistyki, dziękując uczestnikom za przybycie, wymianę myśli i doświadczeń naukowych oraz inspirujące dyskusje. Wyraziła nadzieję na kolejne owocne spotkania i życzyła wszystkim dalszych sukcesów na niwie naukowej. Ostatnim elementem konferencji było wyjście do Zamku Królewskiego.

BIBLIOGRAFIA

- 65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018.
- Horob C., *Korelaciâ kategorii sacrum u dramaturgii Grigora Lužnic'kogo* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 49-60.
- Jakubowska-Krawczyk K., *Das Leiden in der modernen ukrainischen Sakralkunst. Gesellschaftlicher Kontext* [w:] *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht*, O. Novikova, P. Hilkes, U. Schweier (ed.), Monachium 2016.
- Jakubowska-Krawczyk K., *Das Werk von Serhij Radkevych – Dialog eines modernen Kunstlers mit der Tradition* [w:] *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht*, O. Novikova, P. Hilkes, U. Schweier (ed.), München – Berlin, 2015 s. 578-584.
- Jakubowska-Krawczyk K., *Od ikony ludowej do abstrakcji* [w:] *Nowa ikona*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, M. Sory, Warszawa 2018, s. 41-44.

¹³ V. Kotovič, *Hristiâns'ki motivi v ojkonimah Ukraïni: lingvokul'turoлогічний aspekt* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 13-22.

¹⁴ A. Trohanovs'kij, *Viseleni, ale z počuttâm svoëi gidnosti. Priklad ukraïns'koï spil'noti z Valča* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 161-172.

- Jakubowska-Krawczyk K., *Wymiar społeczno polityczny współczesnej ukraińskiej sztuki sakralnej* [w:] *Ukrajnistyka: mynulosť, pryztomnosť, budoucnosť III. Literatura a kultura*, Brno 2015, s. 567-574.
- Kononenko I., Mitnik I., Romanûk S., *Rozvitok movnih kompetencij studentiv na kafedri Ukraïnistiki Varšavs'kogo univërsitetu* [v:] *Mova v suspil'stvi: semantika, sintaktika, pragmatika. Language in Society: Semantics, Syntax, Pragmatics*, pod red. G. Macûk, Ī. Mitnik, Warszawa–Lwów–Monachium 2019, s. 43-56.
- Kononenko I., Mytnik I., *Izučenie ukrainskogo, russkogo i anglijskogo âzykov na kafedre ukrainistiki Varšavskogo universiteta* [v:] *Fiolologičeskoe obrazovanie v sovremennyh issledovaniâh: lingvističeskij i metodičeskijaspekty*, M. Ruseckaâ (red.), Moskva 2017, s. 350-354.
- Kotovič V., *Hristiâns'ki motivi v ojkonimâh Ukraïni: lingvokul'turologičnij aspekt* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 13-22.
- Kozak S., *Dzielo misyjne Cyryla i Metodego na Rusi-Ukraïnie* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 77-84.
- Macûk G., *Pravoslavizaciâ âk suspil'nij fenomen takategoriâ istoričnoï sociolingvistik* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 23-33.
- Macûk G., Mitnik Ī., *Dinamika komunikativnoï kompetentnosti fahivcâ-ukraïnista v konteksti vinog sučasnego sociokul'turnogo i poličičnogo seredoviš Ukraïni ta Pol'si* [v:] *IX. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik “Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht”*, O. Novikova, U. Schweier (ed.), München 2019, s. 101-110.
- Mitnik I., *Sertifikacijnij ispit z ukraïns'koï movi na rivni C1 u Varšavs'komu univërsiteti* [v:] *The 5th International conference “Science and society – Methods and problems of practical application”* (August 15, 2018), L. Koenig (ed.), Vancouver 2018, s. 28-35.
- Mitnik I., *Vikladannâ ukraïns'koï movi prava na kafedri ukraïnistiki Varšavs'kogo univërsitetu*, “Teoriâ i praktika vikladannâukraïns'koï movi âk inozemnoi”, vip. 13, 2018, s. 60-68.
- Mytnik I., *Działalnošć naukowa i dydaktyczno-organizacyjna Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, “Etnos i kultura”, nr 10-11, 2014, s. 142-149.
- Mytnik I., *Warszawska ukraïnistyka – wczoraj i dziš* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 3, 2015, s. 15-20.
- Mytnik I., *Jubileusz 65-lecia Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 6, 2018, s. 17-28.
- Mytnik I., *Nasza Ukrainistyka* [w:] *65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2018, s. 11-41.
- Mytnik I., *Modlitwa Jezusowa jako dziedzictwo duchowe Polaków i Ukraïnców* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 97-108.
- Mytnik I., *Z problematyki nauczania ukraïnskigo jazyka prava w srodowisku polskojazycznym* (w druku).
- Nowacki A., *Przestrzenie sacrum w „Trylogii wołyńskiej” Wołodymyra Łysa* [w:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 109-120.
- Šadrina T., *Nacional'na identičnist' âk sferasakral'nogo u tvorah kanads'kih avtoriv ukraïns'kogo pohodžennâ* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 149-160.

Trohanovs'kij A., *Viseleni, ale z počuttâm svoëi gïdnosti. Prikład ukrains'koï spil'noti z Valča* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s.161-172.

Žukovs'ka G., *Sfera sacrum u hudožn'omu diskursi Mariï Matios* [v:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 7, 2019, s. 185-200.

W sprawozdaniu przedstawiono skrót wydarzeń i wystąpień, które miały miejsce podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej z okazji Jubileuszu 65-lecia Katedry Ukrainistyki UW „Dziedzictwo chrześcijańskie Polaków i Ukraińców – słowo, sztuka”. Pokróćce omówiono referaty wygłoszone w trakcie spotkania, zwrócono uwagę na najistotniejsze elementy każdego z nich. Przy nazwiskach autorów umieszczono afiliacje oraz tytuły odczytów. Odwzorowano strukturę organizacyjną konferencji, zachowując podział na sekcje i panele.

Słowa kluczowe: konferencja, sprawozdanie, językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, religia, Polska, Ukraina

REPORT ON THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE “CHRISTIAN HERITAGE OF POLES AND UKRAINIANS – WORD AND ART” DEDICATED TO THE 65TH ANNIVERSARY OF THE DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF THE UNIVERSITY OF WARSAW

The report presents a summary of events and speeches that took place during the International Scientific Conference “Christian Heritage of Poles and Ukrainians – Word and Art” dedicated to the 65th anniversary of the Department of Ukrainian Studies of the University of Warsaw. The papers presented during the conference were briefly discussed and the most important elements of each were highlighted in the report. University affiliation as well as the titles of the speeches are included next to each author’s name. The organizational structure of the conference was mapped thus the division into sections and panels was retained.

Keywords: conference, report, linguistics, literature studies, cultural studies, religion, Poland, Ukraine.

zgłoszenie artykułu: 18. 09.2019

przyjęcie artykułu do druku: 15. 05. 2020